

УДК 377.36.016:811.161.2

DOI 10.31652/2415-7872-2020-62-31-36

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В МЕДИЧНОМУ КОЛЕДЖІ

Н. В. Кіржа

orcid.org/0000-0002-0325-1441

В. М. Кобися

orcid.org/0000-0001-8865-2916

У статті описано інформаційно-освітнє середовище (ІОС) медичного коледжу під час навчання українській мові студентів-медиків. Зазначено, що застосування ІОС інтегрує сукупність взаємопов'язаних компонентів у вигляді матеріально-технічних, програмних й інформаційних, дидактичних ресурсів та інноваційних освітніх технологій, реалізація яких в освітньому процесі сприяє формуванню необхідного та достатнього арсеналу загальнокультурних, загальних і професійних компетентностей, які дозволяють майбутньому фахівцю позиціонувати себе як інтелектуально-розвинену та творчу діяльнiсну особистість.

Ключові слова: блог, візуалізація навчальних матеріалів, інформаційно-освітнє середовище, медичний коледж, навчання української мови студентів-медиків, самостійна діяльність студентів, самостійна робота студентів.

THE APPLICATION OF THE INFORMATIONAL AND EDUCATIONAL ENVIRONMENT DURING THE TEACHING OF THE UKRAINIAN LANGUAGE IN THE MEDICAL COLLEGE

N. Kirzha, V.Kobysia

The informational and educational environment (IEI) of the medical college during the teaching of the Ukrainian language to the medical students has been described in the article. It has been stated that the use of the IEI integrates a set of interconnected components in the form of material, technical, software and information, didactic resources and innovative educational technologies, the implementation of which in the educational process contributes to the formation of the necessary and sufficient arsenal of general cultural, general and professional competence that allow a future professional position himself as an intellectually-developed and creative personality. Based on the conceptual content and pedagogical features of the IEI, the component composition of the IEI structure has been determined during the study of the discipline "Ukrainian language (professional direction)". The main structural components of the IEI are organizationally focused, resource contextual, technological-procedural, social subjective ones. Content filling of structural components made it possible to distinguish the main functions of the IEI: educational, pedagogical, developmental, informational, reflexive, the function of socialization. It has been emphasized that the use of the IEI allows visualization of educational materials, which facilitates and accelerates the perception, improvement of knowledge control, streamlining the organization of the educational process, improving the effectiveness of training, the formation of research skills, providing access to various guide systems, informational and educational libraries, electronic educational resources. The possibilities of using the blog during the Ukrainian language teaching have been considered which makes it possible to answer students' questions at any appropriate time, to discuss issues of the suggested topic. One of the blog's advantages in teaching is the chance to provide the package of documents required for a student (a curriculum for the discipline, an individual program offered by the teacher, rating plan, schedule of consultations of the teacher, etc.). The blog stimulates students' self-activity, increases motivation, independence and leads to the increased self-control in learning, the desire to learn and to find the required information without one's help.

Keywords: blog, visualization of educational materials, informational and educational environment, medical college, the teaching of the Ukrainian language to the medical students, students' self-activity, students' individual work.

Сучасна педагогічна практика показує, що формування в студентів медичних коледжів сукупності компетентностей, необхідних для забезпечення достойного рівня їхньої майбутньої професійної діяльності, переважно, як і раніше, відбувається за традиційними технологіями. Значний потенціал інформаційно-освітнього середовища (ІОС) медичних коледжів залишається незатребуваним через низьку інформаційну культуру як студентів, так і викладачів. Одночасно не вироблена стійка система залучення студентів в ІОС коледжу: використання його ресурсів і вплив на студентів переважно є ситуативним, ніж системним.

Тому необхідність дослідження ІОС медичного коледжу в теоретичному та прикладному аспектах у сучасних умовах модернізації медичної освіти пов'язана з низкою суперечностей в освітньому просторі: між потребами сучасного ринку праці у фахівцях із високим рівнем компетентностей і недостатнім використанням психолого-педагогічного, дидактичного потенціалу закладу освіти в їхньому формуванні; між дидактичними можливостями інноваційних освітніх технологій, що реалізуються в педагогічному

процесі медичного коледжу, розрізненими, недостатньо методологічно, організаційно й методично-обґрунтованими спробами інтеграції інноваційних освітніх технологій у практику медичної освіти; між наявністю й використанням досить значного набору засобів інформатизації традиційного навчання українській мові, не прив'язаного до специфіки медичного коледжу, та відсутністю підходів до системної інформатизації навчання професійній українській мові в медичному коледжі, що забезпечують можливість підготовки студентів до клінічної практики в лікувальних закладах; між недостатністю орієнтації курсів української мови на подальшу професійну діяльність студентів-медиків і потенційною можливістю професійної орієнтації таких курсів на основі комплексної інформатизації; між відсутністю у викладачів української мови коледжу медичної освіти та можливістю навчання студентів професійній медичній лексиці за рахунок використання методів і засобів навчання, які ґрунтуються на інформатизації.

З урахуванням необхідності усунення вищезазначених суперечностей було визначено, що **метою статті** є системне взаємозв'язане використання ІОС медичного коледжу під час навчання українській мові студентів-медиків у межах мовної і професійної підготовки, підготовки до клінічної практики, а також у процесі її проходження.

Визначальною ознакою нинішньої системи освіти є симбіоз двох стратегій – узвичаєної й інноваційної. Аналіз педагогічної та психологічної літератури засвідчив, що проблематикою навчання з застосуванням засобів ІКТ опікувалися такі науковці, як: О. Баєв, Ю. Барановський, Я. Ваграменко, Ю. Вороненко, З. Гладун, В. Грабовський, С. Григор'єв, Р. Гуревич, А. Гуржій, О. Дорохова, В. Заболотний, М. Жалдак, С. Жданов, А. Картиш, Д. Карамішев, В. Кобися, Н. Кризіна, П. Клименко, В. Москаленко, Я. Радиш, І. Рожкова, Г. Слабкий, Л. Шевченко й ін. Проблемами розроблення, вивчення та використання ІОС займаються науковці: А. Абросімов, М. Башмаков, В. Биков, І. Богданова, Р. Гуревич, І. Захарова, Ю. Жук, М. Козяр, А. Кузнєцов, М. Кадемія, В. Кухаренко, Є. Полат, І. Роберт, С. Сисоєва, В. Солдаткін, П. Стефаненко й ін.

У нашому розумінні, ІОС – це цілісна педагогічна система, котра інтегрує сукупність взаємопов'язаних компонентів у вигляді матеріально-технічних, програмних й інформаційних, дидактичних ресурсів та інноваційних освітніх технологій, реалізація яких в освітньому процесі сприяє формуванню необхідного та достатнього арсеналу загальнокультурних, загальних і професійних компетентностей, які дозволяють майбутньому фахівцю позиціонувати себе як інтелектуально-розвинену і творчу діяльну особистість.

Під час викладання дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» у викладачів медичного коледжу, які не мають професійної медичної освіти, виникають труднощі використання значного обсягу медичної термінологічної лексики. Крім того, вони не готові до використання засобів інформатизації, а також вузькопрофесійних комп'ютерних, діагностичних та інших медичних приладів і програмного забезпечення, в якості інтерфейсних прикладів-зразків на заняттях із української мови.

У наявних наукових працях не розглянуті особливості навчання майбутніх молодших фахівців-медиків специфіці професійного спілкування українською мовою під час клінічної практики в лікувальних закладах в умовах використання засобів інформатизації.

Усі вищезазначені факти вказують на те, що традиційний підхід до інформатизації навчання української мови студентів-медиків має бути вдосконалений: необхідно використання особливого поєднання електронних освітніх ресурсів та інших засобів інформатизації освіти не лише на етапі власне навчання українській мові, а й на етапах навчання профільним медичним дисциплінам і підготовки до практики, а також безпосередньо під час проходження клінічної практики. Варто враховувати, що нині відсутні засоби інформатизації, які дозволили б студентам медичного коледжу під час клінічної практики не втрачати зв'язок із навчанням українській мові. ІКТ, що застосовуються в навчанні українській мові, вимагають систематизації залежно від напряму клінічної практики студентів, методів навчання українській мові, виду мовної діяльності та типу відповідних вправ.

Опираючись на поняттєвий зміст і педагогічні ознаки ІОС, визначаємо компонентний склад структури ІОС під час вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)». Основними структурними компонентами ІОС, як засвідчують наші дослідження, є організаційно-цільовий, ресурсно-змістовний, технологічно-процесуальний, соціально-суб'єктний.

Організаційно-цільовий компонент ІОС під час навчання професійно-орієнтованої української мови спрямований на створення педагогічних умов підвищення якості освітнього процесу, пов'язаних із плануванням і впровадженням в освітню практику інноваційних технологій, розробкою й актуалізацією змістовного наповнення навчання української мови; виходячи з реалій сьогодення, моніторингом, оцінкою, прийняттям рішень на основі використання єдиного ресурсного депозитарію, що регламентує та забезпечує навчання.

Ресурсно-змістовний компонент, що є основою функціонування ІОС під час навчання професійно-орієнтованої української мови, наповнений сукупністю сучасних інтегрованих матеріально-технічних,

нормативно-правових, науково-дидактичних і кадрових ресурсів, що сприяють формуванню необхідних компетентностей випускників медичного коледжу під час вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

Матеріально-технічний ресурс передбачає наявність певної інноваційної інфраструктури, що включає «сукупність автоматизованих навчальних систем на базі засобів обчислювальної техніки, телекомунікаційних систем, ІКТ, що забезпечують доставку знань і управління освітнім курсом» [9, с. 128]. Цей компонент передбачає оснащення навчальних аудиторій, комп'ютерних класів, приміщень для самостійної роботи студентів (СРС) і рекреації, бібліотеки аудіовізуальною й комп'ютерною технікою, ліцензованим програмним забезпеченням, доступом в Інтернет і до локальної мережі медичного коледжу.

Соціально-суб'єктний компонент забезпечує інтеграцію ІОС медичного коледжу в загальний соціокультурний простір на всіх рівнях його розвитку (світовому, державному, регіональному, локальному), а також процеси соціалізації, соціальної адаптації та самореалізації суб'єктів у рамках соціально-культурного середовища. Цей компонент є сукупністю соціально-культурних, а також спеціально організованих у закладі освіти педагогічних умов цілеспрямованої реалізації міжособистісної інтеграції суб'єктів освітньої діяльності медичного коледжу (викладачі, студенти, адміністрація, служби підтримки застосування ІКТ та ін.), пов'язаних спільними умовами діяльності, стійкими зв'язками, традиціями, визнаними соціальними та культурними цінностями, нормами, правилами поведінки, мовою тощо.

Змістовне наповнення структурних компонентів дозволяє виділити основні функції ІОС: освітню, виховну, розвивальну, інформаційну, рефлексивну, функцію соціалізації.

Освітня функція ІОС є основоположною, забезпечує актуалізацію всіх структурних компонентів інформаційно-освітнього середовища в тісному взаємозв'язку, допускає організацію, реалізацію, моніторинг і контроль освітнього процесу.

Смислова цінність реалізації цієї функції залежить від повноти, міцності й усвідомленості сформованих науково-теоретичних знань, практичних умінь і навичок, а також досвіду творчої інтелектуальної та практичної діяльності в рамках обраного напрямку підготовки. Ця функція забезпечує інтеграцію майбутнього фахівця в професійне медичне середовище.

Виховна функція тісно пов'язана з освітньою функцією ІОС, орієнтована на реалізацію ресурсно-змістовного, технологічного-процесуального та суб'єктно-соціального компонентів, змістовне наповнення яких у рамках предмету «Українська мова (за професійним спрямуванням)», а також дисциплін професійно-практичного циклу дозволяє сформувати в студентів світогляд, ставлення, погляди на життя й майбутню професійну діяльність, професійні цінності та ціннісні орієнтації, інтереси, мотиви діяльності, зміцнити моральні й естетичні уявлення, сформувати позитивні якості особистості.

Розвивальна функція ІОС ставить собі за мету розвивати інтелектуальні, емоційно-вольові та потребнісно-мотиваційні якості особистості студента як майбутнього фахівця, який свідомо готується до професійної діяльності.

Важливими умовами реалізації цієї функції є ретельний відбір науково-дидактичних, інформаційних, технологічних ресурсів і їхнє включення в інтерактивну діяльність суб'єктів освітнього процесу.

Інформаційна функція ІОС пов'язана з відбором, наповненням ресурсно-змістовного компонента науковою, світоглядною і морально-естетичною інформацією, її розподілом, обробленням, зберіганням, передаванням і використанням для задоволення потреб суб'єктів освітнього процесу в сучасних умовах інформатизації та глобалізації освіти. Результатом реалізації цієї функції ІОС є формування в суб'єктів освітньої діяльності здатності до здійснення інформаційної взаємодії, реалізації ІКТ для вирішення різного роду завдань.

Рефлексивна функція має пряме відношення до суб'єктно-соціального компонента ІОС та орієнтована на оптимізацію розвитку, саморозвитку та самовдосконалення всіх суб'єктів ІОС. Вона передбачає виконання таких рефлексивних процедур: аналізу стану розвитку (аналіз емоційно-чуттєвого стану, потреб, мотивів, інтересів, ціннісних орієнтацій діяльності, оцінка власної поведінки, діяльності, критичне ставлення до себе як особистості та майбутнього фахівця й ін.); виявлення причин і причинно-наслідкових зв'язків певного стану розвитку (успішність взаємодії; важливість навчального матеріалу й ін.).

Результат реалізації рефлексивної функції ІОС полягає в коригуванні цілеспрямованих дій із використанням дидактичного інструментарію з метою підвищення продуктивності організації і реалізації освітньої діяльності та взаємодії суб'єктів ІОС.

Функція соціалізації тісно взаємодіє з суб'єктно-соціальним компонентом ІОС, неодмінною умовою якого є наявність соціальних відносин між соціальними інститутами та членами суспільства. Діяльність суб'єкта освітнього процесу в цьому контексті зумовлюється «його загальнолюдською потребою в культурному, практичному творенні відповідно до норм, цінностей, традицій, правил, способів діяльності соціуму, зумовленими як менталітетом, так етнічними, а також і новими соціокультурними реаліями,

орієнтованими на реалізацію інноваційних способів освоєння «потрібного майбутнього» і саморозвитку індивіда» [8, с. 272-273].

Результатом реалізації функції соціалізації ІОС є гармонізація стосунків учасників освітнього процесу; сформованість їхнього світогляду, заснованого на загальнолюдських цінностях; висока соціальна активність; потреби й можливості здійснювати творчу діяльність у колективі, знаходити нестандартні рішення проблем у різних соціокультурних і професійних ситуаціях; потреби в саморозвитку та самоосвіті; здатності здійснювати грамотний правовий, моральний і громадянський вибір.

Вивчення основ фахової комунікації передбачено освітньо-професійними програмами підготовки студентів-медиків [6], проте практика засвідчує недостатню готовність медичних сестер до фахової комунікації: низький рівень мовленнєвих умінь і навичок, невміння налагоджувати ділові стосунки з колегами, медичним персоналом, небажання виявляти емпатію, будувати доброзичливі, довірливі відносини з пацієнтами та їхніми родичами тощо. Саме тому актуально й доцільно вивчати потреби та досвід комунікативної підготовки майбутніх медичних сестер під час навчання в медичному коледжі та створювати навчально-методичні ресурси, зокрема електронні, з метою розвитку та поліпшення комунікативних навичок.

Фахову комунікативну підготовку за допомогою засобів ІКТ здійснюють, викладаючи теоретичні дисципліни та підтримуючи їх електронним методичним забезпеченням, що передбачає викладення навчальних матеріалів на різних видах електронних платформ, що, у свою чергу, підтверджує актуальність створення дистанційних курсів, організації веб-сторінок і спільнот в соцмережах.

Використання дистанційних курсів [7] для студентів-медиків має низку переваг, адже застосування комп'ютерно орієнтованих технологій поряд із традиційними методами розвиває лінгвістичну компетентність, дає можливість сприймати й інтерпретувати автентичні тексти, розвиває здібності запам'ятовування значного обсягу навчального матеріалу, розвиває творчу активність студентів як у навчальний час, так і в позааудиторних видах роботи. Завдання, запропоновані в дистанційних курсах, сприяють засвоєнню лексичного та граматичного матеріалу уроків і тем, формують навички письма, читання, аудіювання й усного мовлення, дають можливість сформувати в студентів необхідні навички роботи з текстом, прищепити культуру читання та розвинути навички комунікативної взаємодії з пацієнтами і колегами. Комплексна взаємодія всіх вправ сприяє досягненню практичних цілей навчання за професійним спрямуванням, а саме: розвиток лінгвістичних і когнітивних навичок і, як результат, формування загальної професійно-спрямованої комунікативної компетентності.

Особливо значущою нині бачиться роль СРС. Вона виступає запорукою професійної компетентності майбутнього фахівця, не лише забезпечуючи разом із аудиторною роботою освоєння основ спеціальності, а й формуючи здатність дипломованого фахівця самостійно освоювати нові пласти знань у суспільстві, де володіння інформацією стає ключем до успіху.

Поширеними видами завдань СРС є: пошук й аналіз інформації в мережі Інтернет, підготовка презентацій, складання тематичних таблиць, побудова графіків і статистичних діаграм, пошук графічних зображень і відеороликів в мережі Інтернет, розроблення проєктів, що демонструють знання і навички володіння пошуковими системами, он-лайн тестування, підготовка самостійних, курсових і дипломних робіт в електронному вигляді [2; 3; 4].

Використання ІОС дозволяє візуалізацію навчальних матеріалів, що полегшує та прискорює сприйняття; відкриває можливості вдосконалити контроль знань, раціонально організувати освітній процес, підвищити ефективність навчального заняття, сформувати навички дослідницької діяльності, – забезпечити доступ до різних довідкових систем, інформаційно-освітніх порталів, електронних бібліотек та електронних освітніх ресурсів. Використання ІОС створює відчуття живого спілкування викладача та студента, що гарантує активну участь і зацікавленість в навчальному процесі [1; 2; 5].

Електронно-інформаційна навченість та обізнаність студентів і випускників медичного коледжу в інформаційному суспільстві є пріоритетним аспектом професійної діяльності. Фундаментальні знання про інформаційні процеси, про ІКТ забезпечать конкурентоспроможність фахівця на сучасному ринку праці.

Інноваційний розвиток, упровадження глобальної мережі Інтернет та ІКТ забезпечує доступ до електронних освітніх ресурсів, що зумовлює впровадження дистанційного навчання, створення нових форм заняття – відео-лекції, вебінари, он-лайн консультації, групові проєкти, віртуальні лабораторії.

Упровадження ІОС в освітній процес гарантує розвиток критичного відношення до електронних джерел, вивчення та навчання правилам культури електронної комунікації.

У сучасних умовах реформування системи освіти в Україні СРС є однією з найскладніших форм діяльності, що дозволяє систематизувати їхні знання, сприяє підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців, розвиває навички самостійного аналізу інформації в будь-якій галузі знань. Уміння самостійно одержувати та вирішувати нові завдання дозволить студентам медичного профілю легко та швидко адаптуватися до змін в обраній професії, які є неминучими в умовах стрімкого інформаційного потоку та

розвитку новітніх технологій. Одночасно творча самостійність молодшої людини має поєднуватися з комбінаторикою мислення, оскільки сучасні освітні технології не вимагають від професіоналів відтворення готових рішень, а зміст завдань залежить від зміни й оновлення технологій.

Ефективне володіння українською мовою передбачає здатність підтримувати й постійно підвищувати рівень знань, самостійно вивчати мову з урахуванням процесів глобалізації. Сучасні реалії вносять у мовний потік усе більше нових понять, що змушує бути в курсі подій, володіти відповідною термінологією.

Одним із найбільш доступних засобів, що допомагають використати ІКТ в дистанційному навчанні української мови є блог.

Блог (англ. *Blog* «мережний журнал» або «щоденник подій») – це веб-сайт, основний зміст якого – записи, що регулярно додаються, зображення або мультимедіа. Для блогів характерні короткі записи нетривалої значущості, відсортовані в зворотному хронологічному порядку (останній запис згори). Відмінності блогу від традиційного щоденника зумовлюються середовищем: блоги зазвичай публічні та допускають сторонніх читачів, які можуть вступити в публічну полеміку з автором.

Розглянемо можливості використання блогу під час навчання української мови. У цьому випадку викладач має можливість працювати зі студентами медичного коледжу в мережі Інтернет, розміщуючи на своїй сторінці низку завдань, тестів, які необхідно виконати студентом самостійно за час його навчання. Блог дає можливість відповідати на питання студентів у будь-який слушний час, обговорювати проблематику запропонованої теми. Однією з переваг блогу в навчанні є можливість викладання пакету документів, необхідних студентові (навчальна програма з дисципліни, запропонована індивідуальна програма викладача, рейтинг-план, графік консультацій викладача тощо). Використання блогу стимулює самостійну активність студентів, підвищує мотивацію, незалежність, і це призводить до підвищення самоконтролю в навчанні, прагнення пізнати і знайти самому потрібну інформацію. Відповідно, зацікавленість студента впливає на кількість часу, витраченого на підготовку домашнього завдання, розроблення проєктів і т. д. Отже, підвищується якість виконання роботи, оскільки студент не лімітований рамками заняття. Під час використання блогу в студента є можливість розміщувати свій матеріал, презентації й залишати власні думки, які будуть доступні будь-якому іншому студентові.

Висновки. Упровадження ІОС в освітній процес забезпечує необмежений доступ до системи, що гарантує безперервне навчання, систематизує та зберігає відомості про успішність і діяльність студентів, тим самим спрощуючи моніторинг, розширює спектр аудиторного заняття за допомогою он-лайн дискусій, веб-квестів, телекомунікаційних проєктів, тестів, полегшує демонстрацію мультимедіа і веб-контент, підвищує мотивацію студентів за рахунок впровадження нових форм навчання. Функція зворотного зв'язку оптимізує часові витрати студентів і викладачів, використання ІОС розвиває навчальну автономію та навички самонавчання. Викладачам медичного коледжу спрощує процес співпраці, обміну досвідом із педагогами інших закладів освіти та зберігання освітніх ресурсів.

Згідно із запропонованою методикою, викладач працює зі студентами автономно, надаючи їм свободу вибору виконання завдань, але і тоді ж, скеровуючи, контролюючи й коригуючи вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)», що, поза сумнівом, впливає на продуктивність і якість виконуваної роботи.

Література

1. Гуревич Р. С. Інформаційно-освітній портал у підготовці майбутніх учителів: [монографія] / Р. С. Гуревич, Г. Б. Гордійчук, М. Ю. Кадемія та ін. ; за ред. доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена НАПН України Гуревича Р. С. – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017. – 416 с.
2. Гуревич Р. С. Підготовка майбутніх учителів в освітньо-інформаційному середовищі закладів вищої освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій : [монографія] / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, В. М. Бойчук та ін. ; за ред. академіка НАПН України Р. С. Гуревича. – Вінниця : ТОВ Фірма «Планер», 2019. – 564 с.
3. Гуржій А. М. Інформаційно-комунікаційні технології у професійно-технічній освіті : [монографія] / А. М. Гуржій, Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія та ін. ; за ред. академіка НАПН України Гуржія А. М. У 2 частинах. – Частина 1. – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2016. – 412 с.
4. Гуржій А. М. Інформаційно-комунікаційні технології у професійно-технічній освіті: [монографія] / А. М. Гуржій, Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія та ін.; за ред. академіка НАПН України Гуржія А. М. У 2 частинах. – Частина 2. – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2016. – 376 с.
5. Гуржій А. М. Мультимедійні технології та засоби навчання : навчальний посібник / А. М. Гуржій, Р. С. Гуревич, Л. Л. Коношевський, О. Л. Коношевський; за ред. академіка НАПН України Гуржія А. М. – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017. – 556 с.
6. Зіменковський Б. С. Положення про організацію освітнього процесу у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького / Б. С. Зіменковський, М. Р. Гжегоцький, І. І. Солонинко. – Львів : ЛНМУ ім. Д. Галицького, 2015. – 90 с.

7. Манюк Л. В. Структура й зміст електронного дистанційного курсу з англійської мови для студентів-медиків / Л. В. Манюк // Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності: зб. наук. пр. – 2013. – № 7. – С. 275-280.
8. Николина В. В. Социокультурная практика как вектор развития современного образовательного пространства / В. В. Николина // Научный диалог. – 2017. – № 2. – С. 269-280.
9. Сивоконь Е. Е. Подготовка преподавателей к использованию информационно-образовательной среды в профессиональной деятельности / Е. Е. Сивоконь // Вестник Российского университета дружбы народов. – Серия : Информатизация образования. – 2014. – № 1. – С. 127-131.

References

1. Gurevy'ch R. S. Informacijno-osvitnij portal u pidgotovci majbutnix uchy'teliv: [monografiya] / R. S. Gurevy'ch, G. B. Gordijchuk, M. Yu. Kademiya ta in. ; za red.. doktora pedagogichny'x nauk, profesora, dijsnogo chlena NAPN Ukrayiny' Gurevy'cha R. S. – Vinny'cya : Nilan-LTD, 2017. – 416 s.
2. Gurevy'ch R. S. Pidgotovka majbutnix uchy'teliv v osvitn'o-informacijnomu seredovy'shhi zakladiv vy'shhoji osvity' zasobamy' informacijno-komunikacijny'x tehnologij : [monografiya] / R. S. Gurevy'ch, M. Yu. Kademiya, V. M. Bojchuk; za red. akademika NAPN Ukrayiny' R. S. Gurevy'cha. – Vinny'cya : TOV Firma «Planer», 2019. – 564 s.
3. Gurzhij A. M. Informacijno-komunikacijni tehnologiji u profesijno-texnichnij osviti : [monografiya] / A. M. Gurzhij, R. S. Gurevy'ch, M. Yu. Kademiya ta in. ; za red. akademika NAPN Ukrayiny' Gurzhiya A. M. U 2 chasty'nax. – Chasty'na 1. – Vinny'cya : Nilan-LTD, 2016. – 412 s.
4. Gurzhij A. M. Informacijno-komunikacijni tehnologiji u profesijno-texnichnij osviti: [monografiya] / A. M. Gurzhij, R. S. Gurevy'ch, M. Yu. Kademiya ta in.; za red. akademika NAPN Ukrayiny' Gurzhiya A. M. U 2 chasty'nax. – Chasty'na 2. – Vinny'cya : Nilan-LTD, 2016. – 376 s.
5. Gurzhij A. M. Mul'ty'medijni tehnologiji ta zasoby' navchannya : navchal'ny'j posibny'k / A. M. Gurzhij, R. S. Gurevy'ch, L. L. Konoshevs'ky'j, O. L. Konoshevs'ky'j; za red. akademika NAPN Ukrayiny' Gurzhiya A. M. – Vinny'cya : Nilan-LTD, 2017. – 556 s.
6. Zimenkovs'ky'j B. S. Polozhennya pro organizaciju osvitn'ogo procesu u L'vivs'komu nacional'nomu medy'chnomu universy'teti imeni Dany'la Galy'cz'kogo / B. S. Zimenkovs'ky'j, M. R. Gzhegocz'ky'j, I. I. Solony'nko. – L'viv : LNMU im. D. Galy'cz'kogo, 2015. – 90 s.
7. Manyuk L. V. Struktura j zmist elektronogo dy'stancijnogo kursu z anglijs'koyi movy' dlya studentiv-medy'kiv / L. V. Manyuk // Visny'k L'vivs'kogo derzhavnogo universy'tetu bezpeky' zhy'ttyediyal'nosti: zb. nauk. pr. – 2013. – # 7. – S. 275-280.
8. Nikolina V. V. Sociokulturnaya praktika kak vektor razvitiya sovremennogo obrazovatel'nogo prostranstva / V. V. Nikolina // Nauchnyj dialog. – 2017. – № 2. – S. 269-280.
9. Sivokon E. E. Podgotovka prepodavatelej k ispolzovaniyu informacionno-obrazovatel'noj sredy v professionalnoj deyatel'nosti / E. E. Sivokon // Vestnik Rossijskogo universiteta druzhby narodov. – Seriya : Informatizaciya obrazovaniya. – 2014. – № 1. – S. 127-131.

Стаття надійшла до редакції 13.03.2020 р.

УДК 37.015.3:159.95

DOI 10.31652/2415-7872-2020-62-36-42

МОНІТОРИНГ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ З ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В УКРАЇНІ

М. М. Починкова

Статтю присвячено актуальній проблемі сьогодення – розвитку критичного мислення. Автором здійснено моніторинг навчально-методичного забезпечення з означеної проблеми в Україні; проаналізовано зміст і структуру освітньої платформи „Критичне мислення”; дистанційних курсів, зокрема представлені на платформі „Прометеус”, „Освітні інструменти критичного мислення”, „Критичне мислення для освітян”, „Наука повсякденного мислення”; курс „Вступ до критичного мислення” Відкритого університету Майдану на платформі VUMonline, автором якого є О. Крачинський. Моніторинг українських сайтів із проблеми розвитку критичного мислення засвідчив, що значна кількість створена з метою підвищення кваліфікації учителів шкіл. Розглянуто також зміст і структуру наукових навчально-методичних посібників з проблеми розвитку критичного мислення: „Як опанувати технологію формування критичного мислення”, „Спільна історія діалог культур”, „Критичне мислення як інструмент проведення правоосвітніх заходів у загальноосвітніх навчальних закладах. Рідер для учителів – учасників тренінгу”, „Теорія розвитку критичного мислення (на прикладі навчання історії)”, „Критичне мислення”, „Критичне мислення: освіта, творчість, цінності”, „Технологія розвитку критичного мислення у навчальному процесі”, „Критичне мислення як вид розумової діяльності”, „Розвиток критичного мислення молодших школярів в